

Fødevarestyrelsen
10. oktober 2006
J. nr. 2006-20-261-00933

DET TALTE ORD GÆLDER

**Tale
til samråd d. 11. oktober 2006 i Folketingets udvalg for
Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om spørgsmål B-C
(Fugleinfluenza)**

B ”Hvorfor har ministeren ikke har lyttet til de mange konstruktive forslag og kommentarer fra økologerne og hobbyfjerkræholderne forud for den nye regulering af fugleinfluenza, når ministeren nu er bekendt med, at den nye regulering sandsynligvis vil gøre mange tusinde hobbyfjerkræholdere til potentielle kriminelle og på mange måder umuliggøre økologisk fjerkræproduktion?”

Samrådsspørgsmålet er stillet efter ønske fra Mette Gjerskov (S).

C ”Hvorfor følger ministeren ikke WHO's anbefalinger om, at fjerkræjere skal holdes skadesløse ved udbrud af fugleinfluenza, når det er en afgørende forudsætning for at sikre, at udbrud bliver indberettet til myndighederne, og forventer ministeren, at fjerkræjere vil indberette sygdomsudbrud, når de risikerer at skulle betale 300.000 kr., som det er sket i sagen fra Kerteminde?”

Samrådsspørgsmålet er stillet efter ønske fra Mette Gjerskov (S).

Samrådsspørgsmål B

Vi lytter til forslag og kommentarer (nye bekendtgørelser vedlagt som bilag 1 og 2)

Fugleinfluenza rejser alvorlige og komplekse problemstillinger

Lad mig indledningsvis slå fast:

Både Fødevarestyrelsen og jeg lytter til alle interessenter, når vi udarbejder nye regler.

Det gælder også de forslag og kommentarer, som Økologisk Landsforening og en række hobbyfjerkræholdere er fremkommet med i forbindelse med høringen over de nye regler om forebyggende foranstaltninger mod fugleinfluenza.

Det forhold, at vi lytter til forslag og kommentarer, er imidlertid ikke det samme som, at vi uden videre kan eller skal imødekomme alle indsigelser.

Man er nødt til at se i øjnene, at fugleinfluenza rejser alvorlige og komplekse problemstillinger, som ikke lader sig løse på en måde, der kan gøre alle tilfredse.

Vi har med en sygdom at gøre, der findes i vilde fugle, og som kan spredes til tamfjerkræ.

Hvis den alvorlige form for fugleinfluenza smitter tamfjerkræet, betyder det massedød i den pågældende besætning.

Derudover er der risiko for, at mennesker, som har været i kontakt med den sygdomsramte besætning, kan blive smittet.

Dette gælder uanset, om besætningen er drevet økologisk eller konventionelt, eller

om der er tale om hobbybrug eller en stor erhvervsfjerkræbesætning.

Hovedopgaven er at forhindre kontakt mellem vilde fugle og tamfjerkræ

Hovedopgaven er derfor at prøve at forhindre de vilde fugle, som er smitekilden, i at komme i direkte kontakt med det tamme fjerkræ. Herved kan man minimere risikoen for, at fugleinfluenzaen kommer ind i besætningerne.

Hovedsigte med kommissionsbeslutning (datasammen-skrivning vedlagt som bilag 3)

Det er da også dette hovedhensyn, der ligger til grund for den kommissionsbeslutning, som er baggrunden for vores nye regler.

Retstilstanden er ikke ændret i forhold til restriktionerne i foråret (se særskilt notat vedlagt som bilag 4)

Samtidig mener jeg, at det er på sin plads at slå fast, at retstilstanden for **hobbyfjerkræholdere** i dette efterår grundlæggende ikke adskiller sig fra de regler, der gjaldt i foråret.

Hobbyfjerkræ må gerne være ude, bare de er netoverdækkede

Hobbyhøns må gerne gå ude. De skal bare være i en indhegning, der er overdækket med net. Hønsegården skal dækkes over med et net i en kortere, men meget kritisk periode af nogle måneders varighed.

Det er således **ikke** korrekt, at den nye bekendtgørelse gør mange tusinde hobbyfjerkræholdere til potentielle kriminelle.

Selvfølgelig kunne man mene, at det burde være op til den enkelte fjerkræholder at vurdere, om han eller hun vil løbe risikoen for, at hønsene bliver syge og går hen og dør.

Sådan kan man imidlertid ikke resonere.

Konsekvensen af sygdomsudbrud i en hobbybesætning

Problemet er, at et udbrud - selv i en nok så lille hobbybesætning - kan få store konsekvenser. Det gælder ikke blot for ejeren og dennes familie, men også for andre borgere, herunder dem der erhvervsmæssigt holder fjerkræ.

Det skyldes, at eksportmarkederne i tilfælde af udbrud vil lukke af for import fra Danmark og som reaktion måske også fra andre EU-lande med betydelige samfundsøkonomiske tab til følge.

Herudover er der også risikoen for at mennesker kan blive smittet.

Kommissionsbeslutningen sondrer ikke mellem hobby- og erhvervsbesætninger

Derfor skelner kommissionsbeslutningen ikke mellem hobbyfjerkræ og erhvervsmæssigt fjerkræhold.

Det, vi forlanger af hobbyfjerkræholderne, er, at de skal indrette deres hønsegårde på en hensigtsmæssig måde, som sikrer, at det indhegnede udeareal er overdækket.

Det er efter min opfattelse et lille offer at bringe i en situation, hvor vi risikerer spredning af en sygdom, der er så alvorlig for dyr og mennesker.

I modsætning til i foråret må økologiske besætninger nu også være ude

I modsætning til i foråret, hvor de erhvervsdrivende økologers fjerkræ skulle holdes indendørs, er det med de nye regler

muligt for økologerne at holde deres fjerkræ ude i efteråret og også i foråret, hvis de er indhegnet og overdækket med net.

Det skaber imidlertid en række praktiske problemer, fordi arealkravet for økologisk fjerkræ er betydeligt. Det vil derfor blive meget vanskeligt at etablere netoverdækning.

Heldigvis giver økologiforordningen mulighed for, at eksempelvis økologer med æglæggende høner kan bevare deres økologiske status, selvom udearealet er mindre, men overdækket.

Det kan lade sig gøre, hvis der er vedtaget veterinære restriktioner i henhold til EU-bestemmelser med det formål at beskytte menneskers eller dyrs sundhed, og restriktionerne forhindrer eller begrænser fjerkræes adgang til løbegårde i fri luft.

Det er rigtigt, at økologerne ikke har været ubetinget tilfredse med de nye regler.

*Økologisk Landsforenings
indsigelse er kommenteret
ved besvarelsen af spørgsmål
nr. 452 (vedlagt som bilag 5)*

Således har Økologisk Landsforening rejst nogle indsigelser mod det bekendtgørelsesudkastet, som styrelsen sendte i høring i juni 2006.

*Økologisk Landsforenings
forslag*

*”Kun netoverdækning nær
kyster, fjord og udpegede sø-*

Som nævnt ved besvarelsen af spørgsmål nr. 452 foreslog Økologisk Landsforening bl.a. at indskrænke kravet om netoverdækning til kun at omfatte fjerkræproducenter beliggende i en radius af 3 km fra kyster,

er, enge og åer”

fjorde og udpegede søer, enge og åer.

Imidlertid viste erfaringerne fra udbruddet af fugleinfluenza af den farlige type H5N1 i Hundslev, at en 3 km risikozone fra kyster mv. ikke var tilstrækkeligt til at forebygge smitteoverførsel fra vilde fugle.

”Overdækning med mågetråd i stedet for net”

Heller ikke et andet forslag fra Økologisk Landsforening om at anvende mågetråd i stedet for netoverdækning er umiddelbart en god idé.

Mågetråd anvendes i akvakulturbrug, der skal være afskærmet mod fugle ved udspændte net eller tråde med en trådafstand på højst 25 cm. Erfaringen fra akvakulturbrug viser, at mågetråd ikke sikrer mod, at visse større fuglearter, specielt vildænder, kan trænge igennem afskærmningen. Derfor vil mågetråd ikke kunne sikre den tilsigtede adskillelse mellem vilde fugle og tamfjerkræ.

”Intensiveret overvågning af ænder og gæs i stedet for netoverdækning”

Endelig har Økologisk Landsforening foreslået at intensivere overvågningen af gæs og ænder som alternativ til netoverdækning af disse arter.

Udegående slagteænder og -gæs er imidlertid allerede omfattet af et overvågningsprogram. Dette program indebærer, at der skal udtages prøver af udegående fjerkræbesætninger til undersøgelse for fugleinfluenza fire gange om året. En intensiveret overvågning af økologiske fjerkræbesætninger

vil derfor ikke øge beskyttelsesniveauet i forhold til risikoen for smitteoverførsel fra vilde fugle i nær samme grad som overdækning med net.

Det skyldes, at et af hovedformålene med den overvågning, som allerede er i gang, er at påvise de såkaldte lavpatogene former for fugleinfluenza, som kan mutere og blive til alvorlige sygdomsfremkaldende former. Overvågning forebygger således ikke smittespredning af den farlige type H5N1 fra vilde fugle til tamfjerkræet.

Fødevarestyrelsen er i dialog med økologerne og det øvrige fjerkræerhverv om dette års produktion af udegående ænder og gæs

Selvom det således ikke har været muligt at imødekomme Økologisk Landsforenings forslag, betyder det imidlertid ikke, at der ikke er en dialog mellem myndighederne og landsforeningen.

Således har jeg fra Fødevarestyrelsen fået oplyst, at repræsentanter for Økologisk Landsforening har deltaget i drøftelser med styrelsen og fjerkræerhvervet om, hvordan man kan sikre dette års produktion af udegående ænder og gæs.

For de store flokke – her taler vi om ca. 100 dyr eller flere – er det af praktiske grunde meget vanskeligt at netoverdække udearealerne.

Ænder og gæs skal i anden halvdel af oktober

Der er tale om en næsten overstået sæsonproduktion, der er kommet i klemme som følge af de nye regler. Det drejer sig om ænder og gæs til mortensaften og juleaften.

De skal slagtes i anden halvdel af oktober.

Derfor vil problemet for dette års produktion være løst, når gæssene og ænderne er slagtet.

Forslag om et pilotprojekt for ænder og gæs (særskilt notat vedlagt som bilag 6)

Jeg har derfor bedt Fødevarestyrelsen om straks at iværksætte et pilotprojekt.

Formålet med projektet er dels at få løst det aktuelle problem for de store fritgående ande- og gåsebesætninger, dels at få afdækket om også andre - men frem for alt effektive - afværgeforanstaltninger kan forhindre kontakt mellem vilde fugle og de nævnte besætninger.

Siden i går eftermiddag har det været muligt at ansøge om at deltage i pilotprojektet. I den forbindelse bliver de berørte producer kontaktet, og der er udarbejdet en særlig ansøgningsblanket, som er tilgængelig på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Samrådsspørgsmål C

Uddrag af WHO's publikation "Responding to the avian influenza pandemic threat. Recommended strategic actions" (vedlagt som bilag 7)

Det andet spørgsmål, som dette samråd skal søge at afdække, er min holdning til en anbefaling fra WHO om erstatning til fjerkraeholdere i forbindelse med aflivning af fjerkraebesætninger, der er konstateret inficeret med fugleinfluenza.

Det er rigtigt, at WHO har påpeget, at manglende mulighed for at betale erstatning kan være et problem i lande, som er ramt af fugleinfluenza.

Hvis myndighederne ikke kan kompensere fjerkræholdere, som har fået aflivet deres besætninger, mangler incitamentet til at anmelde mistanke om sygdomsudbrud til myndighederne.

WHO's anbefaling er imidlertid navnlig møntet på de lande i bl.a. Asien og Afrika, som af ressourcemæssige grunde ikke har mulighed for at erstatte aflivede dyr, og hvor dette kan være medvirkende årsag til udbrud og dødsfald i befolkningen.

Lovens udgangspunkt er fuld erstatning

I Danmark er udgangspunktet et andet.

Efter lov om hold af dyr yder staten faktisk erstatning svarende til raske dyrs værdi ved påbud om aflivning som led i sygdomsbekæmpelse.

Der er en lang tradition for erstatning i disse situationer. Faktisk har princippet været anvendt her i landet siden 1857.

Formålet

Formålet er at sikre en effektiv sygdomsbekæmpelse ved at holde de ramte besætningsejere skadesløse og sikre, at besætningsejeren kan genetablere sin besætning.

Princippet om egen skyld og tabsbegrænsningspligt fremgår direkte af lov om hold af dyr (vedlagt som bilag 8)

Imidlertid gælder det som et generelt princip i dansk erstatningsret, at erstatning kan nedsættes eller helt bortfalde som følge af egen skyld.

Princippet om egen skyld og tabsbegrænsningspligt fremgår direkte af § 56, stk. 5, i

lov om hold af dyr.

Mulighed for at afslå eller nedsætte erstatningen

Bestemmelsen indebærer, at myndighederne kan bestemme, at ejeren helt eller delvis mister retten til erstatning, hvis ejeren selv har givet anledning til, at dyrene er blevet smittet, eller hvis ejeren ikke har søgt tabet begrænset mest muligt.

*Den konkrete sag
(notat vedlagt som bilag 9)*

Jeg er godt klar over, at samrådsspørgsmålet tager udgangspunkt i en konkret sag. Fødevarestyrelsens afgørelse i den pågældende sag er påklaget til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender. Af principielle grunde kan jeg derfor ikke kommentere den nærmere her.

Landets love skal efterleves

Mere generelt vil jeg dog gerne slå fast som en selvfølge, at besætningsejere altid skal efterleve landets love.

Derfor kan egen skyld f.eks. komme på tale, hvis man undlader at overdække sin hønsegård med net.

Bryder sygdommen ud, og besætningen skal aflives, kan den erstatning, som man ellers ville have været berettiget til nedsættes eller bortfalde.

Det synes jeg kun er ret og rimeligt.

Hvorfor skal samfund erstatte tabet hos en, der tilsidesætter den lovgivning, der gælder for alle fjerkræavlere?

Mulighed for at påklage Fødevarestyrelsens afgørelse om erstatning

Den pågældende er imidlertid ikke retsløs i en situation, hvor Fødevarestyrelsen efter en skønsmæssig afvejning måtte komme til det resultat, at erstatningen skal bortfalde eller nedsættes.

For det første kan afgørelsen - som det er tilfældet i den konkrete sag - påklages til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.

Mulighed for domstolsprøvelse

Dernæst kan afgørelsen efter § 56, stk. 6, i lov om hold af dyr forlanges indbragt for domstolene. Det er så myndighederne, der skal sørge for, at sagen bliver anlagt.

Således kan det i sidste ende blive domstolene, som skal tage stilling til, om erstatningen skal nedsættes eller helt bortfalde.